

16.3.2021

Eduskunta
Siv@eduskunta.fi

Asia: HE 19/2021 vp Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain muuttamisesta

OAJ kannattaa esitystä

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ kannattaa esitystä, jonka mukaan vapaan sivistystyön oppilaitoksissa hankittua osaamista kuvaavia suoritustietoja vietäisiin Koski-tietovarantoon. Muutos tukee parlamentaarisen jatkuvan oppimisen työryhmän linjausta, jonka mukaan työelämässä ja muualla hankittua osaamista tulee tunnistaa ja tunnustaa. Vapaatavoitteisen koulutuksen kautta hankittu osaaminen on keskiössä jatkuvan oppimisen näkökulmasta, sillä aikuisväestön koulutuksesta suuri osa toteutuu juuri vapaassa sivistystyössä. Esitetyt muutokset lisäävät vapaan sivistystyön opintojen näkyvyyttä ja parantavat opiskelijoiden mahdollisuuksia hyödyntää oppimaansa. Esitys tukee samalla osaamisen tunnistamista ja tunnustamista myös muissa oppilaitoksissa.

Vapaan sivistystyön perusolemus on vapaatavoitteisuus ja autonomia. Vapaan sivistystyön oppilaitoksilla on mahdollisuus päättää opetuksen sisällöistä ja opetusmenetelmistä. Opintoihin osallistutaan omaehtoisesti. OAJ pitää tärkeänä, että esityksessä ei esitetä muutoksia vapaan sivistystyön vapaatavoitteisuuteen ja autonomiaan.

OAJ pitää tarpeellisena, että valiokunta vaatisi kustannusvaikutusten seuranta ja yhdenvertaisia järjestämismahdollisuuksia

Lakiluonnoksen perusteluosassa on esitetty huomioita lakimuutoksen vaikutuksista. Aiemmin toteutetun lausuntokierroksen pohjalta vaikutusten arviointia on syvennetty mm. oppilaitosten ylläpitäjien henkilö- ja taloudellisten resurssien näkökulmasta. Perusteluissa on todettu mm., että vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjät ovat hyvin eri kokoisia eri puolella Suomea, minkä takia myös niiden resurssit ja valmiudet aloittaa tietojen tallentaminen Koski-tietovarantoon vaihtelevat. Tähän ongelmaan ei ole kuitenkaan esitetty mitään selkeää ratkaisua. OAJ muistuttaa edelleen, että lakimuutos voi asettaa niin alueet kuin oppilaitoksetkin eriarvoiseen asemaan, mikä ei ole toivottava kehityssuunta.

Esityksessä on huomioitu, että ylläpitäjille voi aiheutua ylimääräisiä henkilökustannuksia toiminnan kehittämisestä ja sopeuttamisesta osaamisperusteiseksi ja Koski-tietovarantoa koskevan lainsäädännön mukaiseksi. Esitetyt toimenpiteet ovat kovin ohuilta muutoksen vaatimiin toimenpiteisiin nähden. Kustannuksia tulee aiheutumaan mm. henkilökunnan lisääntyneestä hallinnollisesta työmäärästä, koulutustietojen pysyvästä säilyttämisestä, henkilöstön koulutuksesta ja perehdytyksestä.

16.3.2021

OAJ pitää tarpeellisena, että valiokunta esittää lausuman, jossa edellytetään seurattavaksi kustannusvaikutuksia sekä sitä, että kaikilla vapaan sivistystyö järjestäjillä on yhdenvertaiset mahdollisuudet niin halutessaan tallentaa vapaan sivistystyön vapaatavoitteisen koulutuksen suoritustietoja valtakunnalliseen opinto- ja tutkintorekistereistä annetun lain mukaiseen tietovarantoon.

Vapaatavoitteisen koulutuksen suoritustietoja tallentaminen vain suostumuksella

OAJ kannattaa ja pitää välttämättömänä esitystä, jonka mukaan tietojen tallentaminen perustuu opiskelijan (huoltajan) suostumukseen vapaatavoitteisen koulutuksen suoritustietojen osalta. On myös tärkeää, että tietoja tallennettaessa riittävästi informoidaan opiskelijaa (huoltajaa), jotta hän tietää, minne tiedot tallennetaan, kuka niitä voi tallentamisen jälkeen käsitellä ja kuinka henkilö voi myöhemmin hallinnoida tietojensa luovuttamista.

Esityksessä todetaan, että opiskelijoilta edellytetään valvutuneisuutta tietojen tallentamisesta ja sen hyödyistä. OAJ painottaa tässä opinto-ohjauksen merkitystä. Opiskelijoille on taattava tarvittava opinto-ohjaus, ja siihen on varattava tarpeenmukainen resurssi.

Osaamisperustaisuus, opintopisteet ja arviointi parantava opintojen tunnistamista ja tunnustamista

OAJ kannattaa ehdotusta, jonka mukaan koulutuksen laajuus määriteltäisiin opintopisteinä ja että koulutus kuvattaisiin osaamisperusteisesti viemällä paikallinen opetus- tai kurssisuunnitelma Opetushallituksen ePerusteet-palveluun.

OAJ ehdottaa, että valiokunta esittäisi arviointiasteikkoihin samankaltaisuutta

OAJ pitää hyvänä linjausta, jonka mukaan opiskelijan arviointi perustuu jatkossakin opiskelijan pyyntöön. Arviointiasteikkona olisi vähintään hyväksytyt/ hylätyt. OAJ pitää tärkeänä, että arvioinnissa voidaan käyttää myös monipuolisempaa asteikkoarviointia. OAJ esittää, että valiokunta ehdottaa suositeltavaksi arviointiasteikoksi samaa kuin käytetään ammatillisessa peruskoulutuksessa eli numeroasteikkoa 1–5. Tämän on opiskelijan edun mukainen, koska hakeutuminen muuhun koulutukseen olisi yhdenvertaisempaa, myös mahdollisiin jatko-opintoihin hakeutumisvaiheessa.

16.3.2021

OAJ ehdottaa, että valiokunta esittäisi kattavampaa täydennyskoulusta

Osaamisperusteisuuteen siirtyminen ja sen haltuun ottaminen vaatii useamman vuoden. Opetushenkilöstön on saatava prosessiin riittävästi täydennyskoulutusta. Esitetyt OPH:n puolen päivän mittaiset koulutukset eivät ole lainkaan riittäviä näin ison asiakokonaisuuden omaksumiseksi. Se, että Opetushallitus pyrkii korvaamaan henkilöstökoulutuksia haettavilla valtionavustuksilla, ei valitettavasti ole taie opetushenkilöstön koulutukseen pääsemisestä. OAJ katsoo, että opetushenkilöstön perehdyttämistä ei voi jättää kahden puolen päivän mittaisen koulutuksen ja laadittavan arviointioppaan varaan. Opetushenkilöstön on saatava prosessiin riittävästi täydennyskoulutusta. OAJ ehdottaa, että valiokunta esittää lausuman, jossa vaaditaan täydennyskoulutuksen laajempaa kohdentamista Opetushallitukselta esihenkilöille sekä opettajille tämän lakimuutoksen toimeenpanon toteuttamiseksi.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Heljä Misukka
koulutusjohtaja

Tuovi Manninen
erityisasiantuntija